

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžf/70/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200043
Dátum vydania rozhodnutia:	20.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7013200043.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: DREVO PROFIT SK, s.r.o., so sídlom Hlavná 600, Streda nad Bodrogom, IČO: 36 822 124, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100303/1/571250-1263012/2012/5081 z 13. novembra 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniam Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/5/2013-11 z 15. februára 2013 a č. k. 7S/5/2013-21 z 12. júna 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/5/2013-11 z 15. februára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/5/2013-21 z 12. júna 2013 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Uznesením č.k. 7S/5/2013-11 z 15. februára 2013 Krajský súd v Košiciach zastavil konanie vo veci pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“) a v zmysle § 146 ods. 1 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ktoré bolo zastavené. Krajský súd poukázal na to, že žalobcu vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu orgánu verejnej správy vo výške 70 € (položka č. 10 a/ sadzobníku súdnych poplatkov) výzvou z 22. januára 2013, doručenou žalobcovi dňa 25. januára 2013, a to v lehote 10 dní od doručenia výzvy.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie, ktorým súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP. Napriek svojmu označeniu „odvolanie proti uzneseniu o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku“ podanie neobsahovalo dôvody, pre ktoré by malo byť toto uznesenie zrušené, ale len tvrdenia, ktoré mali odôvodniť priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Uznesením č. k. 7S/5/2013-21 z 12. júna 2013 krajský súd žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1 OSP tým, že žalobkyňa nezdokladovala svoje pomery, a to ani na výzvu súdu. Ako vyplýva z uznesenia krajského súdu, po tom, ako zistil, že nebola naplnená prvá z požiadaviek § 138 ods. 1 OSP, krajský súd sa nezaoberal otázkou, či zo strany žalobcu ide, alebo nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Aj proti tomuto uzneseniu podal žalobca v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadal, aby ho najvyšší súd zmenil a oslobodenie od súdnych poplatkov mu v celom rozsahu priznal. Namietal, že krajský súd rozhodnutie odôvodnil skutočnosťou, že žalobca je podnikateľom a jeho nepriaznivá finančná situácia má pôvod v podnikaní. Majúc jednoznačne za to, rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné, poukázal na skutočnosť, že žalobca patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. U. X., pričom tieto spoločnosti sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobca, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobcu nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva. Poukázal tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. U. X. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. U., X. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie vecí zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s p. U. X. (teda aj žalobca) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohol voľne disponovať. Taktiež žalobca nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Žalobca nesúhlasil s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t.j. pomery žalobcu oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobcovi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou, ktoré predstavuje jeho právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasil síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, avšak spoločnosti personálne spojené s p. U. X. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené, predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinú zákonnú cestu, ktorou si žalobca môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci. Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca je podnikateľom a že by tým došlo k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal), nemá podľa žalobcu oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého „Ustanovenie § 138 ods. 1 OSP oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie, alebo bránenie práva (...). Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“

Žalobca taktiež nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že nepreukázal ním tvrdené skutočnosti. Krajský

súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. U. X. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. U. X.). Okrem toho žalobca tvrdil, že ho súd nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonával žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobcu, čo možno považovať za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s §246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že hoci odvolaniu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech, uznesenie o zastavení konania vzhľadom na dodatočné zaplatenie súdneho poplatku neobstojí.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde 17. januára 2013 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100303/1/571250-1263012/2012/5081 z 13. novembra 2012, ktorým žalovaný potvrdil daňovú exekučnú výzvu Daňového úradu Košice č. 9800501/5/2775473/2012/Tott z 1. októbra 2012, ktorou žalobcovi oznámil začatie daňového exekučného konania na vymoženie pohľadávky vyplývajúcej z vykonateľného výkazu daňových nedoplatkov zostavených z údajov evidencie daní daňového dlžníka vo výške 3319,38 €.

Krajský súd výzvou č. k. 7S/5/2013-8 z 22. januára 2013 uložil žalobcovi, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 70 € podľa položky č. 10a sadzobníka súdnych poplatkov ZSP.

Uznesením č. k. 7S/5/2013-11 z 15. februára 2013 krajský súd zastavil podľa § 10 ods. 1 ZSP, pretože žalobca súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatil.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie, ktorým súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Vzhľadom k tomu, že žalobca k uvedenému podaniu nepripojil žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t.j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobcu, krajský súd ho výzvou zo 4. marca 2013 vyzval, aby podanie doplnil a v lehote 15 dní doručil súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - Právnická osoba, s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobcovi zaslal.

Podaním doručeným krajskému súdu osobne 25. marca 2013 žalobca požiadal o predĺženie lehoty na dokladovanie pomerov účastníka konania o 15 dní. Žiadosť krajský súd vyhovel oznámením z 3. apríla 2013 a ustanovil žalobcovi novú 15-dňovú lehotu, ktorá mu začala plynúť dňom doručenia, t. j. 8. apríla 2013.

Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania ani ďalšie doklady na preukázanie pomerov (§ 138 ods. 2 písm. a/ OSP) žalobca ani v predĺženej lehote súdu nedoručil.

Ako vyplýva zo súdneho spisu vedeného vo veci, 25. apríla 2013 žalobca zaplatil súdny poplatok 70 €, zložením na účet krajského súdu.

Uznesením č. k. 7S/5/2013-21 z 12. júna 2013 krajský súd žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1 OSP tým, že žalobca nezdokladoval svoje pomery, a to ani v dodatočnej lehote, o ktorú požiadal.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od

súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonnodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako bezchybný a úplne v súlade s § 138 ods. 1 a 2 OSP, ako aj s právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal ako na prvoradú skutočnosť, že žalobca je podnikateľom ani túto skutočnosť samu osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Preto najvyšší súd považuje argumenty odvolania žalobcu formulované v tomto smere za irelevantné a v značnej miere nekorešpondujúce s obsahom súdneho rozhodnutia.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal

súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iného aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je verejne dostupné i na internete.

Keďže žalobca nepredložil žiadne doklady preukazujúce jeho tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca nepreukázal svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobca účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobca v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť sama osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/5/2013-21 z 12. júna 2013 podľa 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

S ohľadom na skutkový stav prejednáwanej veci v čase vydania druhého z napadnutých uznesení Krajského súdu v Košiciach, uznesenia č. k. 7S/5/2013-11 z 15. februára 2013, je namieste skonštatovať, že krajský súd bol postupoval správne, keď konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavil.

Nemožno však neprihliadnuť na skutočnosť, že súdny poplatok vo výške 70 € bol žalobcom po vydaní predmetného uznesenia dodatočne, 25. apríla 2013, zaplatený. Týmto zanikol dôvod pre zastavenie konania podľa § 10 ods. 1 ZSP. Najvyšší súd poznamenáva, že krajský súd nemohol toto svoje uznesenie postupom podľa § 10 ods. 3 ZSP zrušiť, pretože súdny poplatok nebol zaplatený v lehote na podanie odvolania proti uzneseniu, ktorým krajský súd konanie zastavil. Keďže však bol súdny poplatok riadne zaplatený skôr, než uznesenie o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť, najvyšší súd ho zrušil.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.